KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.2.2014 r.
COM(2014) 79 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

na temat statystyk zestawianych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 2150/2002 w sprawie statystyk odpadów oraz na temat ich jakości

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

na temat statystyk zestawianych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 2150/2002 w sprawie statystyk odpadów oraz na temat ich jakości

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 2
1.1. Rozporządzenie w sprawie statystyk odpadów 2
1.2. Jakość danych w sytuacji stosowania różnych metod 2
1.3. Kontrola jakości 3
2. Terminowość i aktualność 3
3. Kompletność 4
4. Dokładność danych 5
4.1. Zakres danych 5
4.2. Podział na sektory gospodarki 6
4.3. Klasyfikacja odpadów 7
5. Porównywalność 7
5.1. Porównywalność w czasie 7
5.2. Porównywalność pomiędzy państwami 8
6. Obciążenie przedsiębiorstw 8
7. Zmiana rozporządzenia w sprawie statystyk odpadów 9
8. Osiągnięcia i perspektywy 11

1. WPROWADZENIE

1.1. Rozporządzenie w sprawie statystyk odpadów

Artykuł 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2150/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2002 r. w sprawie statystyk odpadów[1] (zwanego dalej „rozporządzeniem") zobowiązuje Komisję do składania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdań na temat stosowania rozporządzenia co trzy lata (po pierwszym sprawozdaniu, które miało być przedłożone w ciągu pięciu lat od wejścia w życie rozporządzenia). Pierwsze sprawozdanie zostało opublikowane w 2008 r.[2], a drugie w 2011 r.[3].

Sekcja 7 pkt 3 załączników I i II do rozporządzenia stanowi, że sprawozdania państw członkowskich dotyczące jakości należy włączać do sprawozdania, o którym mowa w art. 8. Sprawozdania te są dostępne na CIRCABC:

https://circabc.europa.eu/w/browse/9a7ac3a5-2f59-46b8-b90c-95cd7283ec22

W niniejszym sprawozdaniu uwzględniono wyniki najnowszych danych, przekazanych w czerwcu 2012 r. i dotyczących roku odniesienia 2010; obejmuje ono 27 państw członkowskich UE. Opisano w nim również wdrażanie zmienionych załączników do rozporządzenia w sprawie statystyk odpadów, mającego zastosowanie dla roku odniesienia 2010.

1.2. Jakość danych w sytuacji stosowania różnych metod

Rozporządzenie określa dane podlegające przekazywaniu i ich wymaganą jakość, ale nie narzuca konkretnej metody opracowywania statystyk odpadów, które w związku z tym są zestawiane z zastosowaniem różnych metod. Pozwala to państwom członkowskim na utrzymanie systemów gromadzenia danych i minimalizację zmian koniecznych do przestrzegania rozporządzenia.

W celu zminimalizowania wpływu różnych podejść Eurostat i państwa członkowskie ściśle współpracują w zakresie konwergencji metod i poprawy jakości danych. Nowe podejście mające na celu uzgodnienie standardowych kontroli służących zatwierdzaniu danych, stosowane od września 2013 r., stanowi ważny krok w tym kierunku.

W przedstawionych sprawozdaniach dotyczących jakości państwa członkowskie opisują dane przez odniesienie do elementów dotyczących jakości powszechnie stosowanych w ramach europejskiego systemu statystycznego[4] i określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1445/2005 dotyczącym jakości statystyk odpadów[5].

---

1 Dz.U. L 332 z 9.12.2002, s. 1.
2 COM(2008) 355 final z 13.6.2008.
3 COM(2011) 131 final z 17.3.2011.
4 Strona internetowa Eurostatu dotycząca jakości: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2273,12273_47140765&_dad=portal&_schema=PORTAL.
5 Dz.U. L 229 z 6.9.2005, s. 6.

1.3. Kontrola jakości

Od czasu pierwszego dostarczenia danych w 2006 r. Eurostat ustanowił skuteczny system kontroli jakości obejmujący dwa etapy. Pierwszy etap polega na szybkiej ocenie danych i sprawozdań dotyczących jakości. Obejmuje on wysłanie sprawozdania z oceny w terminie dwóch miesięcy od terminu złożenia sprawozdania.

W ramach tej fazy zatwierdzanie danych dotyczy głównie wewnętrznej spójności nowych danych i zmian czasowych. Analiza jest prowadzona na poziomie silnie zagregowanym i ma na celu wykrycie istotnych przerw w seriach.

W ramach drugiego etapu, który polega na bardziej dogłębnym zatwierdzeniu, nie przewidziano rygorystycznych terminów. Na tym etapie analizuje się dane na bardziej szczegółowym poziomie (np. w podziale na sektory gospodarki i kategorie odpadów) oraz porównuje schematy i zmiany w poszczególnych krajach. Kontrole w ramach zatwierdzenia obejmują:

– porównania dotyczące wytwarzania odpadów w danym państwie z wartościami z poprzednich lat w odniesieniu do poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej;

– porównania danych pomiędzy państwami dla każdego rodzaju działalności gospodarczej;

– porównania dotyczące wytwarzanych odpadów i przetwarzanych odpadów w ramach każdej kategorii odpadów w danym państwie;

– kontrole krzyżowe z danymi dotyczącymi odpadów wynikającymi z innych obowiązków sprawozdawczych, takich jak monitorowanie przestrzegania przepisów na podstawie innych aktów prawnych odnoszących się do odpadów.

Ewentualne pytania są weryfikowane pod kątem sprawozdań dotyczących jakości w danym państwie i informacji zwrotnej podlegającej szybkiej ocenie. Może to skutkować wysłaniem drugiego zestawu pytań do państw, których dotyczą dane kwestie.

2. TERMINOWOŚĆ I AKTUALNOŚĆ

Termin przekazywania danych i sprawozdań dotyczących jakości wynosi 18 miesięcy po roku referencyjnym, co oznacza, że termin dostarczania dla roku referencyjnego 2010 upłynął w dniu 30 czerwca 2012 r. W Eurostacie obowiązuje procedura monitorowania terminowości, w ramach której do państw członkowskich wysyła się w krótkich odstępach czasu przypomnienia zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W momencie sporządzania niniejszego sprawozdania sytuację w zakresie dotrzymania terminu sprawozdawczości w odniesieniu do roku referencyjnego 2010 można podsumować następująco:

- 13 państw dostarczyło zbiory danych w terminie;
- 6 państw członkowskich przekazało dane w ciągu trzech tygodni od wyznaczonego terminu (Dania, Francja, Litwa, Irlandia, Cypr, Węgry);

- 4 państwa członkowskie dostarczyły dane do połowy sierpnia tak by mogły być wciąż brane pod uwagę w ramach pierwszej tury oceny (Belgia, Niderlandy, Austria, Rumunia);

- 4 państwa członkowskie przekazały dane ponad 3 miesiące po wyznaczonym terminie (Grecja, Łotwa, Włochy, Zjednoczone Królestwo). Dane zostały dostarczone w okresie od 25 października (Włochy) do 17 listopada 2012 r. (Zjednoczone Królestwo). Grecja i Włochy miały już duże opóźnienia w przekazywaniu danych w poprzednich latach sprawozdawczych.

Podsumowując, zgodność z terminem sprawozdawczości w przypadku danych za 2010 r. była poniżej poziomu z 2008 r. Ponadto niektóre kraje podały dane tymczasowe i wprowadziły duże zmiany kilka miesięcy po terminie, co wymagało ponownego zatwierdzenia i opóźniło proces publikacji. Zgodnie z oświadczeniami, jakie państwa członkowskie złożyły w swoich sprawozdaniach dotyczących jakości, wprowadzenie ostatnich poprawek do rozporządzenia w 2010 r. nie spowodowało poważnych problemów i nie wyjaśnia opóźnień w przygotowywaniu sprawozdań. Eurostat podejmuje działania na odpowiednim poziomie w celu nakłonienia krajów do dokonania przeglądu swoich procesów produkcji i do dostarczania dobrej jakości danych w ustalonych terminach.

– *Publikacja*

Dane dotyczące wytwarzania i przetwarzania odpadów opublikowano w dniu 1 października 2012 r. w bazie Eurostatu służącej do rozpowszechniania danych. Kompleksowe aktualizacje ze względu na opóźnienia w dostarczeniu danych lub ich korekty zostały przeprowadzone w listopadzie 2012 r., marcu 2013 r. i lipcu 2013 r.

3. KOMPLETNOŚĆ

Dostarczenie kompletnych zestawów danych ma zasadnicze znaczenie dla tworzenia danych zagregowanych na poziomie UE. Brakujące dane ograniczają wartość interpretacyjną i informacyjną statystyk odpadów. Kompletność jest mierzona jako liczba pustych komórek, które są oznakowane jako brakujące za pomocą flagi M.

W ramach pierwszej tury sprawozdawczej dla roku referencyjnego 2004, 6 z 27 państw członkowskich UE było w stanie dostarczyć kompletne zestawy danych dotyczących *wytwarzania odpadów*, obejmujące wszystkie kategorie odpadów i wszystkie sektory. 21 państw członkowskich dostarczyło zestawy danych z pewnymi brakami. Ogółem brakujące dane dotyczące wytwarzania odpadów stanowiły ok. 9 % wymaganych danych.

Na przestrzeni lat kompletność danych uległa znacznej poprawie. Od 2006 r. do 2010 r. brakujące dane wynosiły pomiędzy 2 % a 3% wymaganych danych. Jeśli chodzi o dane dotyczące *przetwarzania odpadów*, brakujące dane wynosiły na poziomie krajowym 2,5 % w roku referencyjnym 2004, a następnie ich ilość stale malała do 2008 r., kiedy wszystkie państwa zgłosiły kompletne dane dotyczące przetwarzania.

W konsekwencji zmiany rozporządzenia, wymagania dotyczące danych w sprawie przetwarzania odpadów za 2010 r. okazały się bardziej kompleksowe ze względu na szczegółowy podział na kategorie odpadów i dodatkową kategorię przetwarzania zwaną „wypełnianiem wyrobisk”. W rezultacie pięć spośród 27 państw członkowskich zgłosiło brakujące dane za 2010 r., a 3,4 % danych dotyczących przetwarzania oznaczono jako

brakujące. Ponad połowa brakujących danych (1,9 %) dotyczyła nowej kategorii przetwarzania zwanej „wypełnianiem wyrobisk”.

Sporządzanie sprawozdań dotyczących statystyk do Eurostatu zostało uproszczone dla państw członkowskich poprzez wprowadzenie formularzy internetowych w eDAMIS – pojedynczym punkcie odbioru danych w Eurostacie. Dzięki temu zapewniono również pełną zgodność gromadzenia danych ze standardem SDMX.

4. DOKŁADNOŚĆ DANYCH

4.1. Zakres danych

Celem rozporządzenia jest tworzenie statystyk dotyczących odpadów zgodnie z zakresem dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów (dyrektywa ramowa w sprawie odpadów)[6]. Statystyki dotyczące wytwarzania odpadów muszą być zestawiane w odniesieniu do wszystkich sektorów gospodarki i gospodarstw domowych i muszą obejmować odpady powstające w procesach odzysku i unieszkodliwiania, czyli tzw. odpady wtórne. Statystyki powinny również obejmować odpady pochodzące z małych przedsiębiorstw (zatrudniających mniej niż 10 pracowników), chociaż takie przedsiębiorstwa powinny zawsze w miarę możliwości być zwalniane z udziału w badaniach.

Statystyki dotyczące przetwarzania odpadów obejmują wszystkie odpady odzyskiwane lub unieszkodliwiane w danym państwie, niezależnie od ich pochodzenia. U podstaw rozporządzenia leży założenie, że gromadzone będą dane o końcowym przeznaczeniu odpadów. Procesy przetwarzania wstępnego nie są brane pod uwagę.

– *Błędy zakresu i różnice w zakresie danych*

Zaobserwowane błędy zakresu wynikają głównie z następujących przyczyn:

- rozróżnienia między odpadami a substancjami lub przedmiotami niebędącymi odpadami oraz różnic w stosowaniu takich definicji;
- odmiennych podejść metodologicznych i innych priorytetów krajowego gospodarowania odpadami i statystyk odpadów;
- problemów dotyczących zakresu w konkretnych sektorach (np. zakładane niedostateczne uwzględnienie odpadów z budowy i rozbiórki w niektórych krajach).

Przyjmuje się, że różnice zakresu danych są największe na następujących obszarach:

- Uważa się, że bardzo duży wpływ na statystyki odpadów ma uwzględnianie odpadów pochodzących z przemysłu wydobywczego (odpady z działalności górniczej i odkrywkowej). Najbardziej poważne różnice pomiędzy poszczególnymi krajami wynikają z uwzględniania nadkładu, tj. naturalnych materiałów, które są usuwane bez przetwarzania, aby uzyskać dostęp do rudy, a także z uwzględniania odpadów wydobywczych, którymi zarządza się na terenie kopalni.

[6] Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3.

- Rozróżnienie między odpadami a produktami ubocznymi ma znaczący wpływ na ilość odpadów w NACE A (rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo) i NACE C (przetwórstwo przemysłowe), zwłaszcza w zakresie takich kategorii, jak odpady drzewne, odpady zwierzęce i roślinne, a prawdopodobnie również żużel z produkcji metali.

- Rozbieżność dotycząca wytwarzania odpadów w sektorze NACE F (Budownictwo) wskazuje na różnice w zakresie uwzględnianych danych.

- Niektóre kraje nie były w stanie dostarczyć informacji na temat nowej kategorii przetwarzania zwanej „wypełnianiem wyrobisk". Jednak większość z nich oznajmiła, że pracuje nad rozwiązaniami na potrzeby kolejnego dostarczenia danych.

Trudno oszacować ogólny wpływ błędów zakresu. Mogą one prowadzić zarówno do nieoszacowań, jak i przeszacowań. Wpływ przyjmuje się za największy dla odpadów mineralnych z NACE B (działalności górnicza i odkrywkowa) i NACE F (budownictwo), co jest jednym z powodów, dla których te kategorie odpadów są wyłączone ze wskaźników dotyczących wytwarzania odpadów oraz ze składowania odpadów na podstawie rozporządzenia.

4.2. Podział na sektory gospodarki

W rozporządzeniu wezwano państwa członkowskie do przedstawiania danych w podziale na 19 rodzajów działalności skutkującej wytwarzaniem odpadów (18 sektorów gospodarki oraz gospodarstwa domowe). Podział według rodzaju działalności gospodarczej określono poprzez odniesienie do klasyfikacji działalności gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej (NACE). Właściwe przypisanie do rodzaju działalności skutkującej wytwarzaniem odpadów stanowi warunek wstępny:

- porównywalności ilości odpadów z poszczególnych sektorów,

- spójności statystyk odpadów ze statystykami działalności gospodarczej.

Sposób przypisywania odpadów do danego sektora wytwarzającego zależy od metod stosowanych w celu gromadzenia danych i od jednostek statystycznych, dla których opracowywane są dane statystyczne dotyczące odpadów. Przyjmuje się, że porównywalność oraz spójność danych jest zapewniona w najlepszy sposób poprzez wykorzystanie rejestrów przedsiębiorstw do gromadzenia danych. Ze względu na fakt, że rozporządzenie zezwala na stosowanie jednostek lokalnych albo jednostek statystycznych jako podstawy do zestawiania danych, będą występowały różnice w przydzielaniu odpadów w poszczególnych krajach, nawet jeśli przepisy rozporządzenia będą odpowiednio stosowane. Problem ten dotyczy nie tylko statystyk odpadów – występuje także w innych dziedzinach statystycznych, które odnoszą się do działalności gospodarczej.

Ogólny wpływ błędów przypisania na jakość statystyk odpadów przyjmuje się za ograniczony. Ryzyko błędnego przypisania jest wyższe w krajach, gdzie dane dotyczące wytwarzania odpadów uzyskuje się pośrednio z danych dotyczących przetwarzania odpadów. Wynika to z faktu, że informacje o przedsiębiorstwie lub sektorze wytwarzającym odpady pochodzą jedynie ze źródeł wtórnych (np. od podmiotu zbierającego lub podmiotu przetwarzającego odpady) lub muszą być uzyskiwane w inny sposób (np. za pomocą modeli

lub europejskiego wykazu odpadów[7], który zawiera informacje o pochodzeniu odpadów). Wykorzystywanie danych administracyjnych może również prowadzić do błędnego przypisania w przypadku gdy jednostki sprawozdawcze systemu danych administracyjnych są niezgodne z definicją jednostek statystycznych w rozporządzeniu.

4.3. Klasyfikacja odpadów

W rozporządzaniu zawarto podział na kategorie odpadów zgodnie z nomenklaturą statystyczną EWC-Stat, ale nie określono konkretnej klasyfikacji, która ma być stosowana w celu zbierania danych. Państwa mogą stosować dowolną klasyfikację odpadów pod warunkiem, że będą mogły przedstawić określone formaty z zachowaniem wymaganej jakości.

Większość państw zbiera dane zgodnie z europejskim wykazem odpadów, który obejmuje 839 rodzajów odpadów. Chociaż istnieją pewne problemy ze stosowaniem wykazu, powszechne wykorzystywanie tej klasyfikacji zapewnia wysoki poziom porównywalności. Zakłada się, że ogólny wpływ błędów klasyfikacji na dokładność danych jest niewielki.

5. PORÓWNYWALNOŚĆ

5.1. Porównywalność w czasie

Obecnie po zakończeniu czwartej tury sprawozdawczości możliwe jest przeprowadzenie lepszej oceny porównywalności danych w czasie.

Dzięki systemowi zatwierdzania danych Eurostatu przerwy w szeregach czasowych są określane, a następnie korygowane lub wyjaśniane. Ponadto krajowe sprawozdania dotyczące jakości okazały się użytecznym narzędziem monitorowania zmian metodyki i ich skutków w państwach członkowskich.

Ocena krajowych sprawozdań dotyczących jakości pokazuje, że prawie wszystkie państwa członkowskie dokonały od 2004 r. znacznych dostosowań krajowych koncepcji dotyczących statystyk odpadów. Większość państw nadal udoskonala zbieranie danych w odniesieniu do ich jakości (np. likwidacja braków dotyczących danych; poprawa zakresu) i w odniesieniu do efektywności stosowanych metod.

W 2010 r. całkowita ilość wytwarzanych odpadów w UE-27 wynosiła 2,50 mld ton, co oznacza bardzo niewielki wzrost (o 0,3 %, czyli 8 mln ton) w porównaniu do poprzedniego roku referencyjnego. Znaczące zmiany w niektórych sektorach gospodarki zniosły się nawzajem, biorąc pod uwagę całkowitą ilość wytwarzanych odpadów we wszystkich sektorach.

Na poziomie krajowym szeregi czasowe większości krajów są spójne. Istotne przerwy w danych dotyczących całkowitej ilości odpadów wytwarzanych w niektórych krajach mogą wynikać z rzeczywistych zmian (np. Finlandia, Szwecja) albo ze zmian w systemie gromadzenia danych (np. Dania, Austria, Belgia) lub obu tych przyczyn jednocześnie (Zjednoczone Królestwo).

[7] Decyzja 2000/532/WE dotycząca wykazu odpadów, Dz.U. L 226 z 6.9.2000, s. 3.

W Szwecji i Finlandii wytwarzanie odpadów ogromnie wzrosło od 2008 do 2010 r. – odpowiednio o 31 mln ton (37 %) i o 23 mln ton (28 %) – z powodu wzrostu wydobycia rud w sektorze górniczym.

W Danii i Austrii istotne przerwy w szeregach czasowych między 2008 r. i 2010 r. są spowodowane zasadniczymi zmianami w systemach gromadzenia danych. W Danii system ISAG w 2010 r. został zastąpiony przez nowy system w zakresie danych dotyczących odpadów, który jest w pełni zgodny z właściwymi klasyfikacjami unijnymi. W wyniku tego zgłoszona całkowita ilość odpadów wyniosła 38 % więcej niż w latach poprzednich. W Austrii, gdzie został wprowadzony elektroniczny system zarządzania danymi dotyczącymi odpadów, tendencja była odwrotna. Zgłoszona ilość wytwarzanych odpadów spadła o 38 % w porównaniu z poprzednim rokiem, częściowo z powodu wyłączenia produktów ubocznych z obowiązku sprawozdawczości, a po części z uwagi na luki w zakresie danych, którym to problemem należy zająć się w przyszłości. Belgia poinformowała o znaczącym wzroście ilości wytwarzanych odpadów od 2008 r. do 2010 r. — o 29 %, który przypisuje się głównie zmianom w metodologii gromadzenia danych (np. lepsze uwzględnianie odpadów wtórnych).

Zjednoczone Królestwo poinformowało o ogromnym spadku odpadów pochodzących z górnictwa – o 63 mln ton (73 %), głównie z przyczyn metodologicznych (dostosowanie przestarzałych czynników do modelowego podejścia dotyczącego oszacowania), ale przyjmuje się, że spadek ten wynika również ze spadku koniunktury w górnictwie.

5.2. Porównywalność pomiędzy państwami

Dzięki wspólnym definicjom i klasyfikacjom porównywalność danych pomiędzy państwami jest stosunkowo wysoka w przypadku większości sektorów i rodzajów odpadów. Wyjaśnianie różnic między krajami w odniesieniu do sumy odpadów wytwarzanych i przetwarzanych stało się łatwiejsze.

Nadal jednak istnieją poważne problemy w porównywalności danych w odniesieniu do różnic w zakresie danych opisanych w pkt 4.1. Problemy te są rozwiązywane na przykład za pomocą warsztatów, podczas których omawia się z przedstawicielami poszczególnych krajów możliwości harmonizacji zakresu danych. Warsztaty poświęcone odpadom górniczym odbyły się w październiku 2011 r., a dotyczące odpadów z budowy i rozbiórki w październiku 2012 r. Kolejne warsztaty na temat zatwierdzania danych miały miejsce we wrześniu 2013 r., jako pierwszy krok w kierunku określenia wspólnych standardów dotyczących zatwierdzania. Ponadto dokładna analiza danych przy wykorzystaniu wskaźników sektorowych zapewnia stałą poprawę porównywalności pomiędzy państwami.

6. OBCIĄŻENIE PRZEDSIĘBIORSTW

W rozporządzeniu wprowadzono wymóg zmniejszenia przez państwa członkowskie obciążenia respondentów poprzez zapewnienie dostępu do danych administracyjnych oraz wyłączenie z zakresu badań małych przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 10 pracowników, o ile nie mają one znacznego udziału w wytwarzaniu odpadów.

Oświadczenia państw członkowskich w sprawozdaniach dotyczących jakości wykazują wysoki stopień świadomości na temat celu utrzymania obciążenia na jak najniższym poziomie. Przekłada się to na zwiększającą się liczbę państw członkowskich, które gromadzą informacje na temat obciążenia wynikającego ze sprawozdawczości w sensie fizycznym i które są w stanie obliczyć średni czas, jaki potrzebują respondenci, aby wypełnić

kwestionariusze lub formularze sprawozdawcze. W stosunku do roku referencyjnego 2008 liczba państw członkowskich, które przedstawiły takie ilościowe dane, wzrosła z siedmiu do dziesięciu. Dane zgromadzono od respondentów na podstawie kwestionariuszy lub określono je w toku szczegółowych badań.

Siedem z dziesięciu krajów oszacowało, że średni czas potrzebny do wypełnienia kwestionariusza lub formularza sprawozdawczego wahał się od 20 minut do trzech godzin. Czas wynoszący ponad trzy godziny został zgłoszony przez Irlandię, Polskę i Szwecję. Najwyższy czas został zgłoszony przez Polskę (od jednej do 40 godzin na respondenta), gdzie w okresie przejściowym właściciele odpadów są obciążani podwójną sprawozdawczością (sprawozdania administracyjne i statystyczne) do czasu stopniowego wycofania badań statystycznych.

Największą pomocą dla przedsiębiorstw jest eliminowanie podwójnej sprawozdawczości poprzez wykorzystywanie danych administracyjnych lub koordynację badań dotyczących odpadów, prowadzonych przez różne instytucje (urzędy statystyczne, ministerstwa środowiska, agencje ochrony środowiska). W przypadku 15 państw członkowskich głównym źródłem danych służących do opracowywania statystyk odpadów są dane administracyjne. Inne państwa wykorzystują dane administracyjne jako jedno z wielu źródeł danych.

Liczba krajów, które już wdrożyły lub planują wdrożenie systemów elektronicznej sprawozdawczości, jest coraz większa. Elektroniczne narzędzia sprawozdawcze w odniesieniu do niektórych lub wszystkich odpadów są obecnie dostępne w Belgii (Flandria), Danii, Irlandii, na Litwie, na Węgrzech, w Austrii, Polsce, Słowenii i Zjednoczonym Królestwie.

Wyłączenie małych przedsiębiorstw z badań odbywa się w różny sposób. Niektóre państwa obejmują małe przedsiębiorstwa badaniami reprezentacyjnymi, a następnie ekstrapolują wyniki. Jednak większość państw wyłącza je całkowicie. Dane liczbowe są albo ignorowane, albo uzyskiwane w drodze ekstrapolacji na podstawie czynnikowych modeli estymacji. Różne państwa ustaliły różne progi zwolnienia z badań, przeważnie na podstawie liczby pracowników lub ilości odpadów wytwarzanych na rok. Niektóre państwa łączą te dwa kryteria w celu zapewnienia, by nawet małe przedsiębiorstwa zostały objęte gromadzeniem danych, o ile przekroczą określony próg ilości wytwarzanych odpadów.

7. ZMIANA ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE STATYSTYK ODPADÓW

Po dwóch pierwszych okresach sprawozdawczych pewne braki stały się oczywiste, a pewne obszary wymagające poprawy określono już w pierwszym sprawozdaniu dla Parlamentu Europejskiego i Rady (COM(2008) 355). Ponadto w zmienionej dyrektywie ramowej w sprawie odpadów (2008/98/WE) stwierdzono zapotrzebowanie na nowe informacje i zmieniono definicje. W związku z powyższym również rozporządzenie musiało ulec zmianie (której dokonano rozporządzeniem Komisji (UE) nr 849/2010/UE[8]). Zmieniona wersja miała zastosowanie dla roku referencyjnego 2010. Główne zmiany można podsumować w następujący sposób:

– Najważniejszą zmianą jest harmonizacja podziału na kategorie odpadów w sekcji 2 załączników I i II do rozporządzenia. Od roku odniesienia 2010 dane dotyczące

[8] Dz.U. L 253 z 28.9.2010, s. 2.

wytwarzania i przetwarzania odpadów muszą być zgłaszane zgodnie z tymi samymi 51 kategoriami odpadów.

– Niektóre kategorie odpadów zreorganizowano lub wprowadzono nowe kategorie, aby zwiększyć użyteczność danych, np. w celu monitorowania polityki w zakresie odpadów. Należą do nich:

  – odrębne kategorie odpadów dla mineralnych odpadów budowlanych i rozbiórkowych, gleb i urobku pogłębiarek;

  – odrębne kategorie odpadów dla odpadów ciekłych i odpadów mineralnych z przetwarzania odpadów (odpady wtórne);

  – reorganizacja kategorii odpadów zwierzęcych i roślinnych oraz odpadów metalowych;

  – połączenie różnych odpadów chemicznych w jedną kategorię.

– Ponadto zreorganizowano kategorie przetwarzania odpadów:

– Definicja kategorii przetwarzania „składowanie w gruncie lub na powierzchni ziemi" została uzgodniona z definicją składowania podaną w dyrektywie Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów[9] w celu włączenia gromadzenia danych dotyczących liczby i pojemności składowisk, które to dane gromadzono dotychczas zgodnie z dyrektywą[10].

– Wprowadzono kategorię przetwarzania odpadów zwaną „wypełnianiem wyrobisk", aby dostosować rozporządzenie do definicji w zmienionej dyrektywie ramowej w sprawie odpadów.

Wytyczne dotyczące wykonania rozporządzenia w sprawie statystyk odpadów zostały dostosowane w 2010 r., a następnie ponownie w 2013 r.

Biorąc pod uwagę sprawozdania państw członkowskich, wdrażanie zmienionych kategorii odpadów i scalenie czynności przetwarzania „składowanie w gruncie lub na powierzchni ziemi" przebiegło sprawnie i nie spowodowało żadnych problemów. Niektóre kraje wyraziły zadowolenie ze zmian z technicznego punktu widzenia.

Wiele krajów zgłosiło problemy z wprowadzeniem nowego sposobu kategorii przetwarzania odpadów zwanej „wypełnianiem wyrobisk", głównie dlatego, że wykaz procesów odzysku w załączniku II dyrektywy ramowej w sprawie odpadów nie przewiduje konkretnego wpisu (kod R) dla „wypełniania wyrobisk". Ponadto definicja pojęcia „wypełnianie wyrobisk" była krytykowana jako niewystarczająco jasna, co stanowiło problem dla gromadzenia danych.

Ogólnie zmienione rozporządzenie zostało wdrożone z powodzeniem i jeden z celów nowelizacji – dostosowanie statystyk odpadów do definicji oraz wymagań dotyczących sprawozdawczości ujętych w innych przepisach dotyczących odpadów, został osiągnięty.

[9] Dz.U. L 182 z 16.7.1999, s. 1.

[10] Decyzja Komisji 2000/738/WE z dnia 17 listopada 2000 r. dotycząca kwestionariusza raportów państw członkowskich dotyczących wdrożenia dyrektywy 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów (Dz.U. L 298 z 25.11.2000, s. 24).

Jednak przedstawienie i analiza szeregów czasowych stały się trudniejsze ze względu na przerwy spowodowane zmianami definicji kategorii odpadów oraz czynności przetwarzania. Eurostat pracuje obecnie nad poprawą przedstawiania danych użytkownikom, tak aby drugi ważny cel nowelizacji rozporządzenia – zwiększenie użyteczności statystyk odpadów – również został osiągnięty.

8. OSIĄGNIĘCIA I PERSPEKTYWY

Od początku dostarczania sprawozdań w 2006 r. osiągnięto znaczne postępy odnośnie zestawiania statystyk dotyczących odpadów. Kompletność dostarczania danych przez państwa członkowskie stale się poprawia. Udało się osiągnąć stosunkowo duży stopień porównywalności statystyk odpadów pomiędzy państwami w odniesieniu do większości kategorii odpadów i sektorów, a także osiągane są znaczne postępy na drodze ku uzyskaniu pełnego zakresu danych. Ogólnie rzecz ujmując, w przypadku większości państw jakość danych jest odpowiednia. Jednakże dla osiągnięcia celów polityki UE w dziedzinie środowiska, przemysłu i surowców konieczna jest dalsza poprawa.

Harmonizacji danych sprzyja zestaw dokumentów z wytycznymi z zakresu metodyki, dostępnych na stronie internetowej Centrum danych środowiskowych na temat odpadów , oraz warsztaty dotyczące obszarów, w których istnieją poważne różnice w zakresie danych. Błędy i braki w zakresie metodyki są wykrywane przez system kontroli jakości.

W ramach nowego podejścia dotyczącego poprawy jakości danych Eurostat ustanawia program mający na celu wspieranie krajów, w których istnieją poważne niedociągnięcia, w drodze spotkań dwustronnych, aby umożliwić przedyskutowanie tych kwestii i sposobów poprawy sytuacji.

Dzięki dostarczeniu danych za 2010 r. dostępne są dane dotyczące wytwarzania i przetwarzania odpadów w odniesieniu do czterech lat referencyjnych – za okres od 2004 r. do 2010 r. Dzięki rozszerzeniu szeregów czasowych dane stają się coraz bardziej użyteczne, np. przy opracowywaniu wskaźników i stosowaniu w dziedzinie rachunków środowiska.

Jednocześnie zmiany metodyki w poszczególnych państwach mogą mieć znaczny wpływ na szeregi czasowe, zarówno na poziomie krajowym, jak i na poziomie agregatu UE-27. Zmiany w czasie należy zatem interpretować ostrożnie i po dogłębnej analizie danych podstawowych. Należy także obserwować, jaki wpływ na statystyki odpadów ma wprowadzenie nowych pojęć w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów, tzn. kryteriów zniesienia statusu odpadu.

Ustanawia się wskaźniki dotyczące „wytwarzania odpadów z wyłączeniem głównych odpadów mineralnych” (tsdpc 210) oraz w sprawie „wytwarzania odpadów niebezpiecznych, według działalności gospodarczej” (tsdpc 250), które to wskaźniki są częścią zestawu wskaźników zrównoważonego rozwoju. Opracowano nowy wskaźnik dotyczący „składowania odpadów z wyłączeniem głównych odpadów mineralnych” i planuje się jego włączenie do zestawu wskaźników wydajności wykorzystania zasobów. Opracowywanie wskaźników dotyczących innych kategorii przetwarzania, w tym recyklingu, jest w toku.